

Ekmania barthii

Kallvattenssjögurka

Tagghudingar, Sjögurkor

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Kunskapsbrist (DD)

Klass: Holothuroidea (sjögurkor), **Ordning:** Dendrochirotida, **Familj:** Cucumariidae (korvsjögurkor), **Släkte:** Ekmania, **Art:** Ekmania barthii - kallvattenssjögurka (Troschel, 1846) **Synonymer:** kallvattenssjögurka, Orcula barthii Troschel, 1846, Thyonidium pellucidum Brattström, 1941

Kännetecken

En sjögurka med tunn och genomskinlig kroppsvägg som lever på botten i kalla vatten.

Längd upp till 12 cm. Kroppen är rund med trubbigt rundad framände, medan bakänden är koniskt avsmalnande. Den är vanligen rödbrun med tunn och genomskinlig hud. De indragbara slangfötterna är stora och har stora sugskivor. De är spridda över kroppen men sitter tätast på djurens undersida. Tentaklerna kan vara ljusröda eller violetta. Det finns fem par längre tentakler i en yttre ring och fem enskilda, kortare tentakler i en inre ring. De inre tentaklerna är grenade och kan därför uppfattas som fem par om man är ouppmärksam. Äldre individer blir gradvis alltmer genomskinliga. Vuxna djur saknar nästan helt ossikler. Kroppsväggens ossikler är s.k. bord med flera spiror.

Utbredning och status

Kallvattenssjögurka förekommer i Öresund och Bälten, i Kattegatt (t.ex. Kungsbackafjorden) och Trondheimsfjorden, vid norra Norges kust inkl. Svalbard, liksom vid södra och nordvästra Novaja Zemlja samt Frans Josefs land. Längre västerut finns den runt Färöarna och Island, vid östra och västra Grönland samt Labrador, varifrån den ursprungligen beskrevs. I norra Stilla havet är arten känd söderut till södra Okhotska havet. Uppgifter från Newfoundland och Maine finns också, men beroende på tidigare sammanblandning med andra arter måste dessa uppgifter bekräftas. Arten förekommer också längre norrut i Arktis.

Utbredningen i svenska vatten indikerar artens i övrigt snarast arktiska utbredning, eftersom temperaturen där den förekommer är lägre än i exempelvis Skagerrak-området. I samband med utsjöbanksinventeringen återfanns ett flertal exemplar i material samlat på Röde bank. Arten hittades dock inte på de övriga undersökta bankarna i Kattegatt.

Ekologi

Kallvattenssjögurka lever på 14-36 meters djup (regionalt grundare eller så djupt som 275 m). Den brukar sitta fästad vid stenar och skal som ligger ovanpå botten av olika beskaffenhet.

Hot

I svenska vatten tycks denna art vara en relict från tider med kallt klimat. Detta innebär att global uppvärmning troligen är den största hotfaktorn.

Åtgärder

Verka internationellt mot växthuseffekten och klimatpåverkande mänsklig aktivitet.

Övrigt

Namngivning: *Ekmania barthii* (Troschel, 1846). Originalbeskrivning: *Orcula Barthii*. Archiv für Naturgeschichte 12 (1): 64. Synonym: *Thyonidium pellucidum* Brattström, 1941, non Vahl, 1806.

Etymologi: barthii (lat.) = efter Christian Gottlob Barth (1799-1862), tysk präst, naturvetare, förläggare m.m. Han övergick 1838 helt till sin förläggarverksamhet, varvid han reste runt en del, bl.a. till England, men aldrig till andra sidan Atlanten. Typmaterialet av sjögurkan (liksom en del botaniskt material från Labrador och Västindien) måste han därför ha erhållit från någon bekant som samlat in det där.

Uttal: [Ekmánia bárthii]

Litteratur

Madsen, F. J. & Hansen, B. 1994. Echinodermata Holothurioidea. *Marine Invertebrates of Scandinavia*. 9. Scandinavian University Press.

Mortensen, T. 1927. *Handbook of the Echinoderms of the British Isles*. Clarendon Press, Oxford.

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Tagghudingar-svalgsträngsdjur. Echinodermata-Hemichordata. 2013. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Författare

Malin Strand, Hans G. Hansson & Tomas Cedhagen 2013 (kännetecken, ekologi, utbredning). Hans G. Hansson 2005 (naturvårdsinformation).